



Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

13.02.2024. Nr. 1-5/25

**Biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts”
Sociālās aprūpes centra “Derpele” vadītājai I.Savickai**
inta.savicka@redcross.lv
sac.derpele@redcross.lv

Informācijai:
**Latvijas Republikas
Labklājības ministram U.Augulim**
lm@lm.gov.lv

**Biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts”
Ģenerālsekretāram U.Līkopam**
secretariat@redcross.lv

Bauskas novada pašvaldībai
dome@bauska.lv

Ziņojums par cilvēktiesību nodrošināšanu biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” sociālās aprūpes centrā „Derpele”

Viena no tiesībsarga funkcijām ir veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību.¹ Tādēļ tiesībsargs jau vairākus gadus par vienu no prioritātēm savā darbībā ir izvirzījis personu ar īpašām vajadzībām tiesību aizsardzību ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Laika posmā no 2023. gada 6. līdz 26. martam tiesībsargs organizēja kampaņu “Dzīve pensionātā - kāda tā ir?”, kuras laikā saņēma informāciju par iespējamajiem pārkāpumiem vairākās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, tai skaitā biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” sociālās aprūpes centrā “Derpele”.

¹ [Tiesībsarga likuma](#) 11. panta 1. punkts

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Tiesībsarga biroja Prevencijas daļas juridiskā padomniece Z.Rūsiņa un Prevencijas daļas vecākā juriste S.Garsvāne 2023. gada 9. augustā bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" sociālās aprūpes centrā "Derpele", "Elektriķos", Bauskas novads (turpmāk - Centrs).

Vizītes mērķis bija pārbaudīt tiesībsarga organizētās kampaņas "Dzīve pansionātā - kāda tā ir?" laikā saņemto informāciju par vairākiem iespējamajiem pārkāpumiem Centrā, kā arī iepazīties ar cilvēktiesību nodrošināšanas aspektiem tajā un noskaidrot jautājumus par iemītnieku tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, sniegtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem un vispārējiem sadzīves apstākļiem.

Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki tikās ar Centra vadītāju I.Savicku un atbildīgajiem darbiniekiem, kā arī intervēja atsevišķus iemītniekus, lai noskaidrotu viņu viedokli par sniegtajiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem. Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza Centra administrācijai ieteikumus un rekomendācijas ar mērķi pilnveidot konstatētos trūkumus, kas negatīvi ietekmē iemītniekiem sniegtā pakalpojuma kvalitāti (iemītnieku privātās dzīves neaizskaramību, iemītnieku personīgās higiēnas savlaicīgu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanu un ikdienas pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu).

Zemāk ir apkopotas Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes laikā sniegtās mutiskās rekomendācijas un arī pamatojums to izpildes nepieciešamībai, lai ikvienam Centra iemītniekam būtu nodrošināts tāds pakalpojumu klāsts, kas atbilst gan Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajiem principiem, gan arī starptautisko cilvēktiesību standartiem un prasībām.

Ņemot vērā, ka Tiesībsarga biroja darbinieku vizīte notika 2023. gada 9. augustā, iespējams, uz doto brīdi Centra administrācija jau ir veikusi virkni uzlabojumu tā darbībā un daļa no rekomendācijām, kuras būs norādītas zemāk, jau ir izpildītas. Līdz ar to aicinu Centra administrāciju informēt tiesībsargu par visām līdz šim veiktajām darbībām, kas notikušas pēc Tiesībsarga biroja darbinieku vizītes.

1. Vispārīga informācija par Centru

Centrs ir biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" iestāde, kas nodrošina ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu pilngadīgām personām, kuras vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt. Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju vizītes dienā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēma 42 personas.

Centrs ir izvietots trīs stāvu ēkā. Pieguļošā teritorija ir labiekārtota pastaigām svaigā gaisā un brīvā laika pavadīšanas iespējām.

2. Vispārējie sadzīves apstākļi un higiēnas normu ievērošana Centrā

[2.1] Attiecībā uz vispārējiem sadzīves apstākļiem Centrā pozitīvi vērtējams, ka pakalpojums ir tuvināts ģimeniskai videi un iemītnieku skaits Centrā ir samērā neliels (42 personas). Tomēr, izvērtējot vispārējos sadzīves apstākļus Centrā, secināms, ka kopumā iemītnieku istabas, koplietošanas telpas un arī sanitārās telpas ir vērtējamās kā daļēji atbilstošas sniegtajam pakalpojumam.

Atsevišķas iemītnieku istabas, koplietošanas telpas un arī sanitārās telpas (labierīcības, dušas un vannas telpas), kuras sen nav renovētas, vizuāli izskatās nolietotas un ar apdares bojājumu pazīmēm (nodrupusi krāsa, iedobumi grīdā). Dažos Centra gaitenīšos un sanitārajās telpās (labierīcībās, dušas un vannas telpās) grīdas flīzes un grīdas segums ir nolietots, kas ne tikai apgrūtina pārvietošanos, bet arī apdraud iemītnieku un darbinieku drošību. Vienā no Centra telpām pie sienām bija redzamas saplēstas tapetes. Tādējādi atsevišķās iemītnieku istabās, sanitārajās telpās un arī koplietošanas telpās ir nepieciešams remonts.

Apskatot vairāku iemītnieku istabas Centrā, secināms, ka atsevišķas no tām ir iekārtotas mājīgā gaisotnē un individualizētas (TV, radio, personīgās mantas, u.tml.). Tajā pašā laikā ir konstatēts, ka gulošo iemītnieku istabas ir bezpersoniskas un tajās atradās tikai gultas, naktsskapīši un skapis. Tādējādi atsevišķas istabas neizskatās pēc istabām, kuras ilgstoši kalpotu par pastāvīgu mājvietu institūcijas iemītniekiem. Ņemot vērā, ka Centrs saviem iemītniekiem nodrošina pastāvīgu dzīvesvietu, nav pieļaujama situācija, ka tie iemītnieki, kuri veselības stāvokļa vai citu iemeslu dēļ nav spējīgi iekārtot savas istabas personalizēti, mājīgi un vizuāli pievilcīgi, dzīvo telpās, kas līdzinās ārstniecības iestāžu vai kopmītnes telpām.

Akcentējams, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā darbs ir organizējams tā, lai tās vidi tuvinātu ģimeniskai videi². Turklāt institūcijas vadītāja kompetencē ir pieņemt lēmumus par iestādes darba attīstību vai optimizāciju un attiecīgām izmaiņām, lai sniegtu iemītnieku vajadzībām atbilstošākus pakalpojumus. Tas ietver arī lēmumus par iemītnieku istabu un atpūtas zonu noformēšanu, iemītnieku nodrošināšanu ar individualizētu apģērbu, tiesībām glabāt personīgās mantas, kas nepārprotami palielina viņu drošības sajūtu un autonomiju. Tāpat vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki konstatēja, ka Centra pirmajā stāvā bija izteikti sasmacis gaiss, kas nepārprotami liecina par nepietiekamu telpu ventilāciju, kā arī norāda uz iespējamu nepietiekamu iemītnieku aprūpi un higiēnas prasību neievērošanu.

[2.2] Vizītes dienā tika konstatēts, ka Centra ēkā nav nodrošināta iemītnieku vajadzībām atbilstoša vides pieejamība. Proti, institūcijas telpu plānojums nav piemērots personām ar kustību traucējumiem un personām, kas pārvietojas riteņkrēslā. Institūcija ir izvietota ēkā ar izteikti stāvām kāpnēm, kas ievērojami apgrūtina personu pārvietošanos starp ēkas stāviem. Iemītniekiem ar kustību traucējumiem, kuri dzīvo Centra otrajā un trešajā stāvā, faktiski nav nodrošināta iespēja izkļūt no Centra telpām, kā arī nav nodrošinātas pastaigas svaigā gaisā, jo institūcijā nav ierīkots lifts vai pacelājs. Savukārt darbinieki fiziski nespēj nodrošināt iemītnieku pārvietošanu (nonešanu) uz pirmo stāvu. Līdz ar to iemītnieki ar kustību traucējumiem, kuri dzīvo otrajā un trešajā stāvā, visu laiku pavada savās istabās un Centra telpās. Savukārt pozitīvi vērtējams, ka Centra administrācija, ņemot vērā iepriekš sniegtās tiesībsarga rekomendācijas par vides pieejamības nodrošināšanu, ir ieplānojusi Centrā ierīkot liftu.

[2.3] Ņemot vērā vizītes laikā konstatēto, Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza mutiskas rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai sadarbībā ar biedrību "Latvijas Sarkanais Krusts" un Bauskas novada pašvaldību** rast iespēju nodrošināt remontu tajās iemītnieku istabās, koplietošanas un sanitārajās telpās, kuras sen nav renovētas un vizuāli izskatās nolietojušās.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem nepieciešamo atbalstu savu dzīvojamo istabu individualizēšanai, tādējādi iekārtotu tās mājīgi, maksimāli tuvinot ģimeniskai videi.

² [Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma](#) 4. panta 6. punktā noteiktais princips

3. **Centra administrācijai** nodrošināt telpu savlaicīgu vēdināšanu un arī risināt jautājumu par telpu ventilāciju.
4. **Centra administrācijai sadarbībā ar biedrību “Latvijas Sarkanais Krusts” un Bauskas novada pašvaldību** nodrošināt iemītnieku vajadzībām atbilstošu vides pieejamību.

3. Iemītnieku privātuma nodrošināšana Centrā

[3.1] Centrā iemītnieki ir izvietoti pārsvarā divvietīgās un trīsvietīgās istabās. Tomēr institūcijā ir arī trīs piecvietīgas istabas, kurās iemītnieku gultas atrodas tuvu viena otrai un situācijās, kad Centra darbinieki veic iemītnieku ikdienas higiēnas aprūpi, to privātums nav nodrošināts. Turklāt vizītes dienā Centra iemītnieku istabās un arī koplietošanas telpās nebija pieejami norobežojošie aizslietņi, kurus darbinieki varētu izmantot situācijās, kad iemītniekiem ar funkcionāliem traucējumiem nodrošina personīgās higiēnas procesu (inkontinences līdzekļu maiņu un ķermeņa kopšanu).

No cilvēktiesību viedokļa raugoties, visās situācijās, kad Centra iemītniekiem, kuri sava objektīvā veselības stāvokļa dēļ ir guloši un īpaši aprūpējami, nav nodrošināta privātās dzīves neaizskaramība, var tikt vērtēta arī kā pazemojoša izturēšanās pret personām ar īpašām vajadzībām. Līdz ar to ļoti būtiski ir nodrošināt iemītnieku privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.

Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir norādījusi, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām jānodrošina mājīga, individualizēta vide, kas sniedz zināmu privātumu. Katram iemītniekam jābūt personiskai telpai, kurā glabāt savas personiskās mantas un arī iespējai apģērbties un noģērbties, mazgāties, iet dušā un vannoties apstākļos, kuros tiek respektēts viņu privātums. Turklāt, īpaša uzmanība jāpievērš vecāka gadagājuma iemītnieku un/vai iemītnieku ar funkcionālajiem traucējumiem īpašajām vajadzībām. Iemītnieki arī ir jānodrošina padarīt savas telpas personiskākas.³

[3.2] Ņemot vērā vizītes laikā konstatēto, Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza mutiskas rekomendācijas:

³ [Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai \(CPT\) 2020. gada 21. decembra Datu apkopojums “Personas, kurām atņemta brīvība sociālās aprūpes iestādēs”](#) 10. punkts

1. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītnieku privātās dzīves neaizskaramības principa ievērošanu saskaņā ar normatīvajā regulējumā un vispārējos cilvēktiesību standartos noteiktajām prasībām.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt, lai katrā istabā būtu pieejams norobežojošs aizslietnis, kas tiktu izmantots iemītnieku privātuma nodrošināšanai personīgās higiēnas procesu veikšanas laikā.

4. Cieņpilnas attieksmes pret iemītniekiem nodrošināšana Centrā

[4.1] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka dažās Centra sanitārajās telpās nebija nodrošināta nepieciešamo higiēnas preču (tualetes papīra) pieejamība. Akcentējams, ka Centra administrācijas pienākums ir nodrošināt ikvienam iemītniekam tualetes papīra un citu nepieciešamo līdzekļu pieejamību visās institūcijas labierīcībās. Tādējādi ievērojot ne tikai Latvijas normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi, bet arī nodrošinot cilvēka cienīgu attieksmi pret personām ar īpašām vajadzībām.

[4.2] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka Centrā esošajās aprūpes procesa nodrošināšanas lapās bija ieraksti, ka iemītniekiem personīgās higiēnas pasākumi (mazgāšana) ir nodrošināti vidēji trīs reizes mēnesī, kas formāli atbilst Latvijas normatīvajos aktos noteiktajam minimumam⁴, bet to nevar uzskatīt par personīgās higiēnas veikšanu atbilstoši katra iemītnieka individuālajām vajadzībām. Atsevišķu iemītnieku aprūpes procesa nodrošināšanas lapās bija redzams, ka arī roku un kāju nagu aprūpe un personīgās veļas maiņa ir notikusi vidēji trīs reizes mēnesī (aptuveni vienu reizi 10 dienās). Tomēr arī šāda situācija nevar tikt vērtēta kā iemītnieku personīgās higiēnas veikšana atbilstoši katra iemītnieka individuālajām vajadzībām un no cilvēktiesību viedokļa ir vērtējama kā necienīga izturēšanās pret institūcijas iemītniekiem. Norādāms, ka arī attiecībā uz iemītnieku gultas veļas maiņu Tiesībsarga biroja darbinieki secināja, ka tā notiek vienlaikus ar iemītniekiem veiktajiem personīgās higiēnas pasākumiem (mazgāšanu), kas arī ir pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto kārtību⁵ (ne retāk, kā vienu reizi septiņās dienās guļošām personām un ne retāk kā reizi 10 dienās pārejām personām). Tādējādi Centrā esošā prakse, kad darbinieku trūkuma dēļ iemītniekiem piedāvā veikt personīgās higiēnas pasākumus (mazgāšanu un nagu griešanu) vidēji trīs reizes mēnesī, nav uzskatāma par

⁴ [Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumu Nr. 431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām"](#) 8.1. un 14.¹ punkts

⁵ Turpat, 8.1. punkts

atbilstošu iemītnieku individuālajām vajadzībām, ņemot vērā Latvijā esošās klimatiskās izmaiņas (piemēram, karstas vasaras laikā iemītnieku personīgās higiēnas pasākumi nešaubīgi jānodrošina ne vien regulāri, bet katru dienu).

[4.3] Ņemot vērā vizītes laikā konstatēto, Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza mutiskas rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai** nodrošināt visu nepieciešamo higiēnas un mazgāšanas līdzekļu pieejamību ikvienam Centra iemītniekam (īpaši - tualetes papīra pieejamību visās labierīcībās).
2. **Centra administrācijai** organizēt visu iemītnieku personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu ne tikai atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām minimālajām prasībām, bet arī ņemot vērā iemītnieku individuālās vajadzības un valstī esošās klimatiskās izmaiņas.

5. Iemītnieku līdzdalība nodarbībās un brīvā laika pavadīšanas iespējas Centrā

[5.1] Vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārlicību, ka ikvienam Centra iemītniekam ikdienā ir nodrošinātas Latvijas Republikas normatīvajos aktos paredzētās nodarbības un arī saturīga brīvā laika pavadīšana⁶. Centra telpās iemītniekiem bija pieejamas dažādas grāmatas, tomēr nebija manāms jebkāds aprīkojums brīvā laika pavadīšanai. Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka Centra iemītnieki lielāko daļu sava laika pavada bezmērķīgi, atrodoties savās istabās, ko nevar uzskatīt par saturīgu brīvā laika pavadīšanu personām, kuras ilgtermiņā saņem institucionālos pakalpojumus.

Izvērtējot Tiesībsarga biroja darbiniekiem iesniegtu informāciju par iemītniekiem piedāvātu nodarbību/pasākumu plānu 2023. gadam, secināms, ka Centra iemītniekiem:

- darba dienās no plkst. 9.00 līdz 11.30 ir piedāvāti vingrinājumi kāju un roku locītavās un arī pastaigas ar klientiem, kuriem ir nepieciešams atbalsts vai kuri lieto tehniskos palīg līdzekļus;
- darba dienās no plkst. 13.00 līdz 15.00 ir piedāvāti sīkās motorikas vingrinājumi un arī pastaigas ar klientiem, kuriem ir nepieciešams atbalsts vai kuri lieto tehniskos palīg līdzekļus;

⁶ [Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”](#) 54. punkts un 57. punkts

- darba dienās no plkst. 15.00 līdz 16.00 ir piedāvātas galda spēles un TV.

Papildus minētajām aktivitātēm notiek Centra iemītnieku dzimšanas dienu un vārda dienu svinības, koncerti, ekskursijas un valsts svētku svinēšana.

Akcentējams, ka ikvienam Centra iemītniekam ir būtiski nodrošināt ne tikai mērķtiecīgi organizētas nodarbības (veicinot iemītnieku sadzīves iemaņu saglabāšanu un attīstīšanu), bet arī sniegt nepieciešamo atbalstu brīvā laika jēgpilnai pavadīšanai, jo citādi pastāv objektīvi riski netiešā veidā veicināt iemītnieku pasivitāti, kuras rezultātā var iestāties apātisms, kas ilgtermiņā var pasliktināt arī psihiskās veselības stāvokli. Tādējādi, organizējot gan kopīgas radošās nodarbības iemītniekiem, gan arī individuālās nodarbības, ir būtiski tās plānot atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām un sociālās rehabilitācijas plānos noteiktajiem mērķiem. Turklāt Centrā piedāvātajām nodarbībām un aktivitātēm nevajadzētu būt vienveidīgām, bet gan iemītnieku vecumposmam, interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošām un vērstām uz katra iemītnieka veselības stāvokli, individuālajām spējām un interesēm.

[5.2] Vizītes laikā Tiesībsarga biroja darbinieki novēroja, ka pastaigās svaigā gaisā devās tikai daži no Centra 42 iemītniekiem, kas liecina par viņu pasivitāti un nevēlēšanos iet ārā un arī par Centra darbinieku nepietiekamu atbalstu ikdienas pastaigu nodrošināšanā. Tādējādi vizītes dienā Tiesībsarga biroja darbinieki neguva pārliecību, ka visiem iemītniekiem ir nodrošinātas regulāras pastaigas svaigā gaisā, jo bija acīmredzami, ka Centrā trūkst darbinieku, kas varētu sniegt nepieciešamo atbalstu, vedot iemītniekus ikdienas pastaigās. Īpaši minētais būtu attiecināms uz tiem iemītniekiem, kuri sava veselības stāvokļa dēļ nespēj doties pastaigās svaigā gaisā patstāvīgi, bez darbinieku atbalsta. Vienlaikus arī netika novērots, ka iemītnieku ikdienas mobilitāte būtu mērķtiecīgi veicināta no Centra darbinieku puses.

[5.3] Ņemot vērā vizītes laikā konstatēto, Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza mutiskas rekomendācijas:

1. **Centra administrācijai** nodrošināt iemītniekiem regulāras nodarbības, ņemot vērā viņu individuālo spēju izvērtējumu un plānoto mērķu sasniegšanu, iespēju robežās paplašinot šobrīd piedāvāto nodarbību un pulciņu klāstu.
2. **Centra administrācijai** nodrošināt Centra iemītniekiem regulāras saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējas un aktivitātes, lai nepieļautu viņu esošo dzīves iemaņu samazināšanos un zudumu.

3. **Centra administrācijai** nodrošināt visiem iemītniekiem regulāras pastaigas svaigā gaisā, papildus motivējot arī viņu dalību institūcijā notiekošajās aktivitātēs.
4. **Centra administrācijai** veikt mērķtiecīgas darbības, lai veicinātu visu iemītnieku aktivitāti un interesi iesaistīties individuālajās nodarbībās, brīvā laika aktivitātēs un organizētajos pasākumos.

6. Darbinieku skaits un kvalifikācija

[6.1] Saskaņā ar Centra administrācijas sniegto informāciju, vizītes dienā Centrā bija nodarbināti 18 darbinieki. Savukārt pakalpojuma nodrošināšanā iemītniekiem bija iesaistīti 12 darbinieki: medicīnas māsa (1), sociālais darbinieks (1), sociālais rehabilitētājs (1), sociālais aprūpētājs (1), aprūpētājs (6), veļas mazgātāja (1) apkopēja (1).

Ņemot vērā, ka daļa no Centrā esošajiem iemītniekiem ir personas, kurām ikdienā ir nepieciešama pastāvīga uzraudzība un atbalsts no personāla puses, tiesībsarga ieskatā esošais darbinieku skaits (12 darbinieki uz 42 iemītniekiem) nav pietiekošs un arī atbilstošs normatīvajos aktos paredzēto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu apjomam, lai sniegtu ikvienam Centra iemītniekam tieši viņa individuālajām vajadzībām nepieciešamos pakalpojumus (piemēram, savlaicīgu personīgās higiēnas pasākumu nodrošināšanu, ikdienas nodarbību un saturīga brīvā laika nodrošināšanu, regulāru pastaigu svaigā gaisā nodrošināšanu u.tml.).

Norādāms, ka Centrā esošo darbinieku skaita trūkums nevar kalpot par tiesisku pamatojumu faktam, ka iemītniekiem paredzētie pakalpojumi nav nodrošināti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apjomā. Jautājumā par darbinieku skaitu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās norādāms, ka nepieciešamo darbinieku skaitu nosaka katras institūcijas vadītājs vai arī augstāka institūcija, pamatojoties uz sociālo pakalpojumu sniedzēja institūcijas vadītāja iesniegtajiem priekšlikumiem. Vienlaikus uz institūcijas vadītāju gulstas pienākums nodrošināt vienmērīgu un racionālu darba uzdevumu sadali starp darbiniekiem, kā arī regulāru kvalifikācijas celšanu katru gadu tiem darbiniekiem, kuri ikdienā strādā ar iemītniekiem⁷. Turklāt katras institūcijas vadītājs ir tiesīgs sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai piesaistīt arī citus speciālistus, to realizējot atbilstoši iemītnieku vajadzībām un institūcijas rīcībā esošajiem finansiālajiem līdzekļiem.

⁷ [Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”](#)

2.2. apakšpunkts un 2.3. apakšpunkts

[6.2] Ņemot vērā vizītes laikā konstatēto, Tiesībsarga biroja darbinieki sniedza mutisku rekomendāciju:

1. **Centra administrācijai sadarbībā ar biedrību "Latvijas Sarkanais Krusts"** izvērtēt esošo darbinieku skaitu un kompetenču sadalījumu, lai tas būtu atbilstošs esošo iemītnieku skaitam un viņu objektīvajām vajadzībām nepieciešamo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai ilgtermiņā.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums⁸ paredz, ka ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija ir sociālā institūcija, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju. Savukārt Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 4.2. un 4.3. apakšpunkts⁹ ikvienam sociālo pakalpojumu sniedzējam uzliek par pienākumu sociālo pakalpojumu satura un apjoma plānošanu un nodrošināšanu atbilstoši iemītnieku vajadzībām. Vienlaikus minēto noteikumu 4.4. un 4.7. apakšpunkts paredz arī pienākumu nodrošināt iemītnieka ģimenes vai māsaiņniecības locekļu iesaistīšanu sociālo pakalpojumu sniegšanas procesā (izņemot gadījumus, ja tas nav iemītnieka interesēs) un sociālo pakalpojumu sniedzēja ētikas principu ievērošanas pienākumu un darbību iemītnieku labākajās interesēs. Lai nodrošinātu Centrā sniegto ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu atbilstību cilvēktiesību standartiem un normatīvajā regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām, lūdzu Centra administrāciju un tā darbu kontrolējošās un uzraugošās institūcijas (Bauskas novada pašvaldību un Labklājības ministriju) veikt visas nepieciešamās darbības minēto rekomendāciju ieviešanai.

Par rekomendāciju izpildi un plānotajām aktivitātēm to izpildei lūdzu informēt līdz 2024. gada 1. aprīlim. Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

* No 2024.gada janvāra Tiesībsarga biroja gatavotie dokumenti tiek formatēti, ievērojot piekļūstamības prasības personām ar uztveres un redzes traucējumiem.

⁸ [Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma](#) 1. panta 6. punkts

⁹ [Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”](#) 4.2. un 4.3. apakšpunkts